

Za nas Jugoslovane pridejo v poštev tile poslanci: Jaklič, Vrstovšek, Spinčič in Smolčak.

9. Izpolnjenih izkazov o zavarovanju učitelstva pri banki »Slaviji« se je sprejelo 39. V »Učiteljskem Tovarišu« se da še en oklic v smislu obvestila Celjskega in Ljutomerskega učiteljskega društva, ki sta dali to naznanilo potom dopisnice z odgovorom vsem šolam svojih okrajev v pozitiven, oziroma v negativen odgovor.

10. Vsem priglasenim pevcem in pevkam so se odposlale note v svrhu naštetih skladb, ki se pojo na jubilejskem koncertu.

11. Prošnje za pokritje izrednih stroškov slavlja naše 25letnice so se odposlale: banki »Slaviji«, »Kreditni banki v Ljubljani«, »Posojilnici v Celju«, »Južnoštajerski hranilnici v Celju«, občinskemu odboru ljubljanskemu in okrožnica v obliki poziva vsem Zavezinih društvom.

12. Pri zborovanju »Društva inženirjev v Ljubljani«, kjer se je razpravljalo o prenosni dotedanjih srednjih šol, nista bila navzoča naša odposlanca, ker sta bila službeno zadržana. Zavezin predsednik je podpisal z zastopniki drugih vabljenih društev vred obe prošnji, ki sta bili odposlani na pristojni mesti. V prošnjah je bilo poudarjeno, naj se uvede v realne gimnazije kot oblikovni predmet laščina na mesto francoščine.

13. Vsi slovenski občinski odbori se naprosijo potom okrožnice, da podpro s svojimi sklepi, prizadevanje, naj se že vendar enkrat pravično regulirajo učiteljske plače. Tako prošnja se odposlje tudi »Društvu zdravnikov«, da se to z znanstvenega stališča izjavi za naše opravilne zahteve.

14. Sklene se, da se še enkrat odločno pozove banko »Slavijo«, da nakaže obljubljene odstopke od učiteljskih zavarovanec.

S šeste vodstvene seje upravne dobe 1912/13 (1. junija 1913).

1. »Deutsch-österreichischer Lehrerbund« je predložil po »Zvezi slovanskega učitelstva v Avstriji« tudi nam poslovnik za skupne shode vseh naprednih »Zvez« učitelstva v Avstriji. Poslovnik »Splošnega odbora naprednih avstrijskih učiteljskih Zvez« obsega teh 7 važnih točk:

a) Odbor ima namen, da se posvetuje skupno o šolskih in učiteljskih vprašanjih, da sestavlja predloge in da jih tudi udeleži.

b) Odbor sestoji iz 5 zastopnikov »Deutsch-österreichischer Lehrerbunda«, iz 5 zastopnikov »Svaza« in 1 zastopnika laške in 1 rumunske učiteljske Zveze.

c) Odbor se sestane k seji vsaj enkrat v letu na Dunaju. Odborovi seji predseduje enkrat predsednik »D.-ö. Lehrerbunda«, drugič pa predsednik »Svaza« (t. j. »Zveze slovanskega učitelstva v Avstriji«), oziroma zastopnika teh »Zvez«.

d) Obravnave se vrše v nemškem jeziku. O vsaki seji se sestavi zapisnik.

e) Enoglasni sklepi so obvezni za vse organizacije.

f) Odborove seje se sklicujejo s privoljenjem predsednikov »D.-ö. Lehrerbunda« in »Svaza«.

g) Vsaka organizacija mora sama skrbeti za pokritje potnih stroškov svojih zastopnikov.

Ta poslovnik se je vzel odobruje na znanje, le pri točki c) se stavi zahteva, da se vse sprejete resolucije vpišejo v zapisnik ne samo v nemškem jeziku, ampak dobesedno tudi v jeziku tiste narodnosti, ki ji pripada dotični poročevalec.

Sestaviteljci tega poslovnika se sporoči, da vidi naša učiteljska Zaveza v tej najnovejši »Zvezi« vseh avstrijskih na prednih učiteljskih organizacij za šolstvo in učitelstvo izreden in dalekosežen pomen, zato ga pozdravljamo z največjo radostjo!

2. Odbor Glasbene Matice v Ljubljani sporoča:

a) da je dovoljeno imeti v njenih prostorih pevske vaje za jubilejski naš koncert,

b) da se dovoli poseben prepis naznanjenih narodnih pesmi M. Hubada za one pevce in pevkke, ki sodelujejo pri tem koncertu.

3. Policijskemu ravnateljstvu v Ljubljani se je naznanil jubilejski koncert s posebnim dopisom. Ob tej priliki se mu je predložilo v odobrenje tudi besedilo vseh onih skladb, ki se nameravajo tedaj prozvajati.

4. Na našo prošnjo glede pokritja izrednih stroškov ob 25letnici naše Zaveze je nakazala »Ljubljanska kreditna banka« primeren znesek; banka »Slavija« je sporočila, da se odzove v mesecu juliju ali avgustu s primerno podporo; mnoga naša učiteljska društva pa so prispevala že v ta sklad večinoma po 10 kron.

5. Deželni in državni poslanec Franc Grafenauer s Koroškega nam na ponovno prošnjo še dosedaj ni odgovoril glede statistike onih koroških učiteljev, ki imajo izpit iz slovenščine.

6. Iz tehničnih in važnih vzrokov se preloži slavlje 25 letnice Zaveze na 6. in 7. september t. l. Z ozirom na premaknitev tega jubileja pa se predlaga, da zboruje »Savez« dne 5. in 6. septembra in ne 11. in 12. avgusta, kakor je bilo prvotno določeno.

7. Za binkoštno pevsko vajo se je odposlalo 137 dopisnic-vabil.

8. Društvo »Knjihtiskarny v Zabfenu« je poslalo zastoj 1 knjigo »Zbrane spise Komenskega«. Knjiga se je sprejela v Zavezino knjižnico.

9. Od »Svaza« smo sprejeli izpreminjevalni predlog glede stalnega nameščenja c. kr. okrajnih šolskih nadzornikov v svrhu, da o tem obvestimo vse štiri jugoslovanske člane v naučnem odboru, da se zavzamejo v tem vprašanju za naše zahteve. Tej želji se ugoditi.

10. »Zveza češkega učitelstva« naznanja, da naj vplivamo pri svojih državnih poslancih, naj se da državna podpora deželnim zbornicam z izrečno zahtevo, da se uporabi ta podpora le v svrhu regulacije učiteljskih plač. Ker so naši državni poslanci nasproti temu predlogu, se obvesti o tem samo dr. V. Ravnihar.

11. Gospa Mira Costaperaria-Devova iz Trsta se je naprosila k sodelovanju jubilejskega koncerta.

12. Društveni izkazi so se odposlali vsem včlanjenim učiteljskim društvom.

13. Banka »Slavija« nam neče dati obljubljenih 3% od učiteljskih zavarovanec. Sklene se, da gre predsednik sam osebo intervenirati, kaj je pravzaprav z ono pogodbo, ki se je sklenila med nami in njo že 6. avgusta l. 1890. Če se tudi sedaj ne ugoditi naši prošnji, je vodstvo Zaveze primorano, da se oklene neke druge banke, ki nam ponuja letno od vsake vplačane premije po 4% prispevka v Zavezino blagajno.

14. Učiteljskišniki - abiturienti prirede dne 17., 18. in 19. julija t. l. v Ljubljani v »Mestnem domu« zborovanje in koncert. Poslali so na Zavezo vabilo s programnimi točkami. Zastopanih je mnogo učiteljskih. Vzpored koncerta in zborovanja kaže, da bo ta nastop novih naših tovarišev nadkrilil vse dosedanje slične prireditve.

15. Z ozirom na uvodni članek, ki je bil objavljen v »Učit. Tovarišu« pod naslovom »Pred cesarja«, se sklene, da se pozove »Zveza slovanskega učitelstva v Avstriji« in »Deutsch-österreichischer Lehrerbund«, da nam ti dve Zvezi izposlujeta, da spreime Njega Veličanstvo deputacijo vsega avstrijskega učitelstva. Morda se nam vendarle odpro vrata naših nad in naših upov.

16. Slovensko akademično ferialno društvo »Adrija« prosi za svojo knjižnico za vse knjige, ki jih izdaja Zaveza. To društvo dobiva zastoj že nekaj let »Popotnika« in »Zvonček«. Prošnji se ugoditi.

Na 5. in 6. vodstveni seji se je rešilo vrhutega pet jako važnih točk; njih vsebina pa zahteva, da se objavijo šele po dokončani rešitvi.

Štajersko.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo je zborovalo dne 13. julija t. l. na prijazni Gori v krasnem novem šolskem poslopiju. Zbralo se nas je precejšnje število, ali žal, še vedno ne zadovoljivo, upati je, da postane bolje. Pred zborovanjem je imel društveni kot razsodilni odbor sejo, na kateri se je sklenilo predlagati pri zborovanju, da se neki član, ki se je vedel proti svojemu tovarišu jako nekolegialno, izključi iz našega društva, kar se je tudi zgodilo. V začetku zborovanja pozdravi predsednik Kelc prav pristočno navzoče, navdušujoč jih, naj se tesno oklenejo svojih organizacij, ter čestita vrlima tovarišema Pušenjaku in Pulku na njihovo odlikovanje. Živela! Nato prečita tajnica tov. Pirčeva zapisnik o zadnjem zborovanju, ki se odobri in podpiše. Med dopisi je omeniti resolucijo o izboljšanju učit. plač, ki se naj stavi na uradni konferenci in o K. Widrovem »Mojem prvem berilu«. O zadnjem je poročal predsednik Kelc v kratkih potezah, češ, da ga zelo veseli ta novi napredek v našem narodnem šolstvu in akoravno ni popolnem brez hib — saj ni nič popolnega pod solncem, vendar je knjigo toplo priporočal kot učno knjigo za šole gornjegrajskega okraja ter ji je sprejete zagotovljeno pri uradni konferenci. Gospico tov. Černetovo smo radostnim srcem sprejeli zopet v svojo sredino. Živela! Na to poroča tov. Zemljič-Solčanov o zborovanju Zvezine delegacije, katero poročilo je bilo prejeto s pohvalo. Tov. Trčak je prav temeljito in poučljivo kot strokovnjak poročal o čebelareh. Njegovo poročilo je bilo s pohvalnim odobranjem sprejeto. Želimo, da bi svoj izvrsten referat objavil v »Popotniku«. Na to smo si ogledali zbirko brošev, nagačenih živali, vzorno urejen čebeljak tov. Pulka, kar je vse lastnoročno priredil. Malo, malo bo tovarišev, ki bi se mogli ponašati s tako delavnostjo kakor on. Slava mu! Na ve-

selo snidenje pri uradni konferenci v Mozirju!

Šmarško - rogasko učiteljsko društvo je zborovalo dne 13. t. m. pri Sv. Križu tik Slatine. Udeležba nad 75 odstotkov, torej jako povoljna. Pred zborovanjem je bila prva pevsko vajo, ki je obetala resnemu delu lepe uspehe. Po odobrenju zapisnika zadnjega zborovanja prečita predsednik dopise. Za jubilej Zaveze in njega proslavo daruje društvo 10 K. Na predlog tov. Glinška sklenejo zborovalci, da ne pošlje društvo zastopnika na kongres delavskih organizacij, pač pa naprosi Zvezo, da ga pošlje ta v imenu vsega organiziranega spodnještajerskega učitelstva. Vršil se je razgovor o konferenčnih temah obeh okrajev. Tov. Sotošek je govoril o prvi temi v smislu delovnega pouka. Orisal nam je v kratkih in jasnih potezah, kako je uporabljati šolski vrt, da budimo v učencu veselje do dela, ga navajamo k samostojnemu razmišljanju in tako dosežemo lepše vzgojne in učne uspehe. Govoril je zanimivo, povedal nam je zgodovino trnjeve poti svojega uspešnega dela. Druga tema rogaskega okraja: »Ljubezen do učnega poklica vzdržuje učitelja tudi v tožnih dneh« ni našla referenta! O delovnem pouku — temi za šmarški okraj — podava tovariš Šumer. Dasi nam je povedal le najvažnejše misli novodobne struje, vendar je lahko vsakdo videl, kako globoko se je referent zamislil v delovni pouk.

Kratko izražene vodilne misli njegovega podavanja so: iz šol mora izginiti pusti mehanizem, na njegovo mesto stopi pravo delo. Pri reformi šole pa mora učitelstvo nastopiti z vsemi močmi, zakaj samo učitelj pozna korenito vse pomankljivosti šole, pozna pa tudi potrebe ljudstva. Delo je najboljšo vzgojno sredstvo, delajmo torej z otroki v šoli, vadimo jih, in nepotrebne bodo prisilne delavnice. Delajmo pa, oziroma bomo delali to, kar je sedaj smoter kmetijskih, gospodinskih in obrtno - nadaljevalnih šol, četudi v manjšem obsegu. Zbrano učitelstvo soglasno s prošnjo tov. Dobnika st., da združita oba predavatelja svoje misli v skupino in jo objavita v »Popotniku«. O mladinski oskrbi je predaval tov. predsednik Kurbus, ki nam je na konkretnih slučajih pokazal, s kolikimi težavami se ima boriti mladinska oskrb, pa tudi kolike važnosti je za razvoj ljudstva. Podal nam je iz svoje bogate izkušnje mnogo nasvetov, ki bodo marsikomu v podobnih prilikah dobrodošli. Za prihodnjo pevsko vajo bo razposlal pevovodja note. Zeleti bi bilo, da bi hodili k pevskim vajam tudi tisti, ki se niso zavezali. Sprejme se predlog tov. Šumra, da uvedemo Widrovo »Moje prvo berilo« šele čez eno leto, ker se mora učitelstvo s knjigo prej seznaniti. Tov. Korbar predlaga, naj se uvedejo s prihodnjim šolskim letom tudi višji deli Lavtarjevih račun. Sprejeto. Zeleč drug drugemu vesele počitnice in veselo snidenje novembra v Šmarju, smo se razkropili po veseli Slatini. —rk.

Književnost in umetnost.

»Popotnik« objavlja v svoji 7. letošnji številki to-le vsebino: 1. Ernst Slane: Častitljivost — vzgojni pripomoček? 2. J. Pahor: Pevski pouk v ljudski šoli po M. Battkeju. 3. S. E.: Beseda o šepetalcih. 4. Ivan Burdian: Hišna muha. 5. Književno poročilo. 6. Razgled: Časopisni vpogled. Pedagoški paberki. Šolske in učiteljske vesti. Srednje in višješolski vestnik. Inostransko šolstvo. Prosvetna kronika. Razne vesti. Mala poročila.

Letno poročilo petrazredne dekliške ljudske šole v Kranju za šolsko leto 1912/1913. — Izdalo šolsko vodstvo kopence šolskega leta 1912/1913. Založil krajni šolski svet v Kranju. Tiskarna »Sava«, Kranj. — Poleg običajnih poročil je na čelu tega izvestja priobčen govor učiteljice M. Roosove »Pragmatična sankcija«.

»Nov svetovni jezik je izumil profesor Braendle. Imenuje ga »Veltlang«, ki ga je osnoval na podlagi angleščine. — To notico so prinesli zadnji čas nekateri časopisi. Če pa vprašamo, kak pomen ima novi jezik za bodočnost, moramo odgovoriti, da — nobenega! Odkar so se sloviti učenjaki pomenili o načelih, ki imajo priti glede sprejemljivega svetovnega jezika v poštev ter osnovali praktični, izpolnitvi vedno dostopni ldo, je izumljenje in iskanje novih mednarodnih jezikov — goli diletantizem, da ne rabimo drugega izraza. Če prof. Braendle trdi, da so tevtonski jeziki sposobnejši za nov jezik nego romanški, se mu more odgovoriti, da se da vse trditi, pa največja nesmisel dokazati. Zakaj neki nista uspela »Volapük« in »Teutonisk«, ko sta bila vendar oba jezika zgrajena na germanski podlagi? Braendle ki baže govori 20 jezikov in pozna še več drugih, se hoče vkljub temu uslužiti le svoji materinščini, ki jo je vzel za vzor. A urezal se je že pri imenu »Veltlang«, zakaj niti »Velt« niti »lang« ni angleški

(Word, Language). Njegov besedar je jako pomanjkljiv, slovnica in besedotvorje pa kažeta gorostasne hibe. Veltlang in njegovi sovrstniki, kakor Adjuvilo, Europal, Neutral, Omnez, Ro hočejo delati le zgago napredujočemu Idojeziku. Vsi so le produkti diletantizma, morda tudi častihlepija in, žal, ne navsezadnje tudi narodnega šovinizma. Prihajajo in izginevajo kakor kometi, ker se ne morejo kosati z ldom, osnovanim na znanstveni podlagi ter udeležstvujočim edino sprejemljiva načela. — St. Vid pod Juno, Koroško. — Jak. Kovačič.

Srednješolski vestnik.

»Komunalna nižja realna gimnazija v Voloskem-Opatiji. V soboto dne 5. t. m. se je zaključilo šolsko leto na komunalni nižji gimnaziji v Voloskem-Opatiji. Razdelila so se učencem izpričevala in šolska poročila. — Iz tega poročila posnemljemo nastopne podatke: Komunalna gimnazija v Voloskem-Opatiji je bila ustanovljena leta 1909 in ima sedaj štiri razrede s 107 učenci: v prvem razredu 30, v drugem 34, v tretjem 23 in v četrtem 17. Od teh jih je bilo po domovinstvu 86 iz Istre, a 21 iz drugih krajev. 90 učencev je stanovalo pri svojih roditeljih (Kastav, Volosko-Opatiji, Veprinac, Lovran) in le 17 jih je stanovalo izven roditeljske hiše. — V naukih je uspelo 90 učencev, dočim jih je bilo 17 nesposobnih. Izvrstno sposobnih je bilo 13: v I. razredu 2, v II. razredu 4, v tretjem razredu 7. Na zavodu je službovalo 9 učnih moči: Filip Crvarič, dr. Anton Majžer, Ivan Bergič, Ivan Ivančič, dr. Mato Tentor, Vladimir Raič, Sime Sironič, Ivan Janovsky in Edvard Tuma, a zavodu na čelu je bil ravnatelj Ivan Rabar.

»H koncu šolskega leta. Na goriško gimnazijo je bilo sprejetih lansko leto 1073 učencev in koncem leta jih je ostalo še 981. Od teh jih je 868 iz Goriške. Po narodnosti je 482, torej največ, Slovencev, 438 Italijanov, 56 Nemcev, 2 Hrvat, 2 Poljaka in 1 Rumun. Odličnjakov je bilo 130, 696 jih je napredovalo, 112 jih je padlo in 33 jih ima ponavljalni izpit. — V realno je bilo vpisanih 418 učencev, koncem leta jih je bilo 367. Izmed teh jih e bilo Goričanov 212. Po narodnosti je bilo 158 (torej največ Slovencev), 120 Italijanov, 82 Nemcev, 1 Hrvat, 5 Čehov. Odličnjakov je bilo 11, napredovalo je 269, padlo pa 50 učencev. Maturo na gimnaziji je napravilo 16, na realki osem, na moškem učiteljskem pa 23 učencev.

»Abiturientom srednjih šol daje informacije v svrhu študij na eksportni akademiji na Dunaju »Jugoslavija«, društvo jugoslovanskih trgovskih ved. Kdor želi pojasniti, naj se obrne na naslov: M. Kostanjšek, stud. exp. Sv. Štefan-Smarje pri Jelšah, Štajersko.

Politiški pregled.

»Vlada namerava češko spravo vsiliti. »Deutschböhmisches Correspondenz« poroča iz Prage: Vlada namerava res oktroirati novi češki deželni red, in sicer z ozirom na pravna pogajanja med Nemci in Čehi. Vlada namerava uveljaviti tista določila, o katerih so se Čehi in Nemci sporazumeli, glede na tiste točke pa, o katerih se niso sporazumeli, pa vlada krene srednjo pot. — Dne 13. t. m. dopoldne so imeli češki učitelji na Havličkovem trgu veliko zborovanje, na katerem so obsojali poizkus oktroiranja za sanacijo dež. financ, ne da bi se obenem rešilo učiteljsko vprašanje.

»Ruska politika na Balkanu. Da se meri na Balkanu politika trozveze s politiko tripelentente, je znano. Dočim vodi prvo skupino Avstro-Ogrska, načeljuje tripelententi Rusija, ki je uničila z ustanovitvijo balkanske zveze turško državo in takorekoč popolnoma izrinila z Balkana nemški vpliv. Zdaj, ko se je vnela proti volji Rusije na Balkanu med zaveznički samimi bratomorna vojna, je ruska diplomacija zopet z vso vneto na delu, da se obnovi in razširi balkanska zveza, ki naj obsega vse balkanske države, ne izvenzki Rumunije in Turčije. Če se to Rusiji posreči, bo po mnenju nemškega časopisja car narekoval politiko celi Evropi, ne bo več daleč čas, ko se vname boj na življenje in smrt med Germanstvom in Slovanstvom.

»Liberalno-socialistična vlada na Nizozemskem. Nizozemska kraljica je poverila nalogo liberalnemu demokratu dr. Bosu, da sestavi vlado iz liberalcev in socialnih demokratov.

Obrambni vestnik.

»O, dejanja govore, in še prav jasno govore! Z Dolenjskega nam pišejo: Velelist »Dol. Novice« se zaletava v svoji 12. številki ob znano našo spomenico »Dejanja govore«. — Pisec članka: »Dej. go-